

Βρυξέλλες, 19.4.2017
COM(2017) 183 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Πρωτοβουλία για τη βιώσιμη ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας στη δυτική Μεσόγειο

{SWD(2017) 130 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η θαλάσσια οικονομία της περιοχής της δυτικής Μεσογείου παρουσιάζει τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης σε όλους τους σχετικούς τομείς. Η περιοχή διαθέτει 200 λιμένες και τερματικούς σταθμούς και σχεδόν το 40 % όλων των εμπορευμάτων (κατ' αξία) διέρχονται από τη Μεσόγειο¹.

Η περιοχή της δυτικής Μεσογείου προσελκύει τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών στη λεκάνη της Μεσογείου, εν μέρει λόγω του καλλιτεχνικού και πολιτιστικού της πλούτου. Πρόκειται για σημαντική εστία βιοποικιλότητας, με 481 θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων τόπων του δικτύου Natura 2000². Η περιοχή αποτελεί πλούσια περιοχή αλιείας: αντιπροσωπεύει ποσοστό άνω του 30 % της συνολικής αξίας των εκφορτώσεων σε πρώτη πώληση στη Μεσόγειο και παρέχει περισσότερες από 36 000 άμεσες θέσεις εργασίας σε αλιευτικά σκάφη³.

Παρά τα σημαντικά αυτά πλεονεκτήματα, η περιοχή αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις οι οποίες προστίθενται στη γενικότερη γεωπολιτική της αστάθεια: η παρατεταμένη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση με υψηλά επίπεδα ανεργίας των νέων σε πολλές χώρες, η αυξανόμενη αστικοποίηση των ακτών, η υπερεκμετάλλευση των ιχθυοποθεμάτων, η θαλάσσια ρύπανση και, τέλος, η προσφυγική κρίση.

Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την περιοχή⁴, ενώ η άνοδος της στάθμης της θάλασσας αποτελεί σημαντική απειλή για τα παράκτια οικοσυστήματα και τις οικονομίες. Άλλοι παράγοντες, όπως η αύξηση και η γήρανση του πληθυσμού, η μετανάστευση και η εμβάθυνση της παγκοσμιοποίησης θα μεγεθύνουν επίσης τις πιέσεις αυτές.

Ως εκ τούτου, υπάρχει σαφής ανάγκη να αναπτυχθεί μια κοινή πρωτοβουλία η οποία θα παράσχει στην ΕΕ και στις γειτονικές χώρες τη δυνατότητα να συνεργαστούν σε διασυνοριακό επίπεδο με σκοπό:

- την ενίσχυση της ασφάλειας και προστασίας·
- την προώθηση της βιώσιμης γαλάζιας ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας· και
- τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας στη δυτική Μεσόγειο.

Όσον αφορά τη θαλάσσια διακυβέρνηση, η συνένωση δυνάμεων θα επιτρέψει επίσης στις χώρες να συντονίζουν τις δράσεις, να χρησιμοποιούν με αποτελεσματικότερο τρόπο τα εργαλεία και να μεγιστοποιήσουν τη χρήση των χρηματοδοτικών και χρηματοοικονομικών μέσων, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να κινητοποιούν περισσότερες ιδιωτικές επενδύσεις από ό,τι ενεργώντας μεμονωμένα, μεταξύ άλλων αξιοποιώντας την Επενδυτική Πλατφόρμα Γειτονίας⁵ η οποία τέθηκε πρόσφατα σε λειτουργία.

¹ <http://msp-platform.eu/sea-basins/west-mediterranean>.

² <http://www.mapamed.org> (Απρίλιος 2016).

³ <http://www.fao.org/3/a-i5496e.pdf> (FAO 2016).

⁴ <http://www.cmcc.it/publications/regional-assessment-of-climate-change-in-the-mediterranean-climate-impact-assessments>.

⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/news-and-events/state-union-2016-european-external-investment-plan_en.

Ως εκ τούτου, το 2015, με την υπουργική δήλωση της Ένωσης για τη Μεσόγειο σχετικά με τη γαλάζια οικονομία⁶, οι συμμετέχουσες χώρες κλήθηκαν να διερευνήσουν την προστιθέμενη αξία και τη σκοπιμότητα ανάπτυξης κατάλληλων θαλάσσιων στρατηγικών σε υποπεριφερειακό επίπεδο, καθώς και να αξιοποιήσουν τις εμπειρίες που έχουν αντληθεί από τον Διάλογο 5+5. Τον Οκτώβριο του 2016 οι υπουργοί Εξωτερικών της Αλγερίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας, της Λιβύης, της Μάλτας, του Μαρόκου, της Μαυριτανίας, της Πορτογαλίας και της Τυνησίας ενθάρρυναν τη διεξαγωγή περαιτέρω εργασιών με σκοπό την ανάληψη πρωτοβουλίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας, από κοινού με τη Γραμματεία της Ένωσης για τη Μεσόγειο⁷.

Η παρούσα πρωτοβουλία πηγάζει από το αίτημα αυτό και περιλαμβάνει την παρούσα ανακοίνωση και το συνοδευτικό πλαίσιο δράσης. Και τα δύο έγγραφα καταρτίστηκαν σε στενή συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες χώρες και τη Γραμματεία της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Στην ανακοίνωση περιγράφονται οι βασικές προκλήσεις, οι ελλείψεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν και πιθανές λύσεις. Στο πλαίσιο δράσης παρουσιάζονται λεπτομερώς οι προτεινόμενες προτεραιότητες και η προστιθέμενη αξία τους, οι δράσεις και τα έργα, με ποσοτικούς στόχους και προθεσμίες για την παρακολούθηση της προόδου σε βάθος χρόνου.

Η πρωτοβουλία βασίζεται στη μακρόχρονη εμπειρία της Επιτροπής σε στρατηγικές που αφορούν θαλάσσιες λεκάνες και σε μακροπεριφερειακές στρατηγικές⁸ (όπως η στρατηγική για τον Ατλαντικό, η στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας και η στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου). Βασίζεται επίσης σε εργασίες δύο δεκαετιών στο πλαίσιο του Διαλόγου 5+5, χάρη στις οποίες έχουν δημιουργηθεί στενοί δεσμοί μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Στηρίζεται επιπλέον σε άλλες πολιτικές της ΕΕ που συνδέονται με την περιοχή, όπως οι προτεραιότητες αναθεώρησης της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας και η πρόσφατη ανακοίνωση για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών⁹. Η πρωτοβουλία επωφελείται:

- από τον περιφερειακό διάλογο που διεξάγεται σχετικά με τη θαλάσσια πολιτική και τη γαλάζια οικονομία υπό την αιγίδα της Ένωσης για τη Μεσόγειο·
- από τη συνεργασία στον τομέα της διαχείρισης της αλιείας, η οποία ενισχύθηκε πρόσφατα με τη διαδικασία της Κατάνια που δρομολογήθηκε το 2016, και από τη συνεργασία στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας, αμφότερες εντός του πλαισίου της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο· και
- από τη συνεργασία εντός του πλαισίου της σύμβασης της Βαρκελώνης για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της παράκτιας ζώνης της Μεσογείου και του θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, καθώς και από τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την εφαρμογή της μεσογειακής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Παρότι η πρωτοβουλία εστιάζει στην περιοχή της δυτικής Μεσογείου και στις 10 προαναφερόμενες χώρες, το πεδίο δράσης της —και τα δυνητικά οφέλη— θα μπορούσαν

⁶ http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-11-17-declaration-on-blue-economy_en.pdf

⁷ <http://ufmsecretariat.org/foreign-affairs-ministers-of-the-55-dialogue-discuss-pressing-regional-challenges-and-highlight-the-positive-contribution-of-ufm-activities-to-the-enhancement-of-regional-cooperation/>.

⁸ COM(2014) 284 και COM(2016) 805.

⁹ JOIN(2016) 49.

εύκολα να επεκταθούν πέραν της συγκεκριμένης υπολεκάνης. Ως εκ τούτου, ανάλογα με τις ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν, στις δράσεις μπορούν να συμμετέχουν εταίροι στην κεντρική Μεσόγειο και τον βορειοανατολικό Ατλαντικό, ενώ οι δράσεις θα παραμείνουν ανοικτές και σε άλλους εταίρους.

Δεδομένου ότι αφορά τόσο την ΕΕ όσο και χώρες εταίρους, η πρωτοβουλία θα πρέπει να εγκριθεί σε πολιτικό επίπεδο πρώτα στην ΕΕ και ακολούθως στην Ένωση για τη Μεσόγειο, με τη συμμετοχή και των 10 ενδιαφερομένων χωρών.

2. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΝΑ

Από τις εκτενείς διαβουλεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών και των εθνικών αρχών προέκυψαν διάφορες προκλήσεις και κενά που μπορούν να συνοψιστούν σε τρεις βασικούς τομείς ως εξής:

2.1 Ασφάλεια και προστασία

Κατά μέσο όρο, στη δυτική Μεσόγειο σημειώνονται ετησίως περίπου 60 ατυχήματα στο πλαίσιο θαλάσσιων μεταφορών, 15 εκ των οποίων αφορούν δεξαμενόπλοια που μεταφέρουν πετρέλαιο ή χημικές ουσίες¹⁰. Σχεδόν το 50 % των ατυχημάτων που οδήγησαν σε σημαντικές διαρροές (100 τόνοι ή περισσότεροι) κατά την τελευταία δεκαετία σημειώθηκαν στη δυτική Μεσόγειο¹¹. Η περιοχή εξακολουθεί να εμφανίζει σχετικά ικανοποιητικές επιδόσεις σε σύγκριση με άλλες υπολεκάνες, αλλά οι νέες οικονομικές εξελίξεις ενδέχεται να την εκθέσουν σε περισσότερους κινδύνους, ιδιαίτερα σε ζώνες στις οποίες παρατηρείται συμφόρηση της θαλάσσιας κυκλοφορίας (όπως το στενό του Γιβραλτάρ, το στενό του Bonifacio ή το στενό της Σικελίας), καθώς και εντός λιμένων και τερματικών σταθμών. Ο διπλασιασμός της δυναμικότητας της διώρυγας του Σουέζ ενδέχεται να επιδεινώσει την κυκλοφοριακή συμφόρηση. Με τη συγκέντρωση πλοίων αυξάνεται ο κίνδυνος συγκρούσεων, ρύπανσης του περιβάλλοντος και ηχορύπανσης, καθώς και ατυχημάτων.

Η περιοχή αυτή είναι επίσης ιδιαίτερα ευαίσθητη από την άποψη της ασφάλειας. Την περίοδο 2013-2015, 11 000 παράνομοι μετανάστες διέσχισαν κατά μέσο όρο τα ύδατά της κάθε μήνα¹², με αποτέλεσμα να ενταθούν οι ανησυχίες τόσο για τις ανθρώπινες ζωές όσο και για τις οικονομικές δραστηριότητες. Οι τρέχουσες δημογραφικές τάσεις και η κλιματική αλλαγή αναμένεται να εντείνουν τον σημερινό ανταγωνισμό για πόρους και να οξύνουν τη γεωπολιτική αστάθεια στην περιοχή.

Η διασφάλιση της ασφάλειας και προστασίας των θαλάσσιων δραστηριοτήτων έχει καίρια σημασία για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των τομέων της γαλαζίας οικονομίας, καθώς και της ευημερίας και σταθερότητας της περιοχής. Μεταξύ των προσπαθειών που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων και απειλών περιλαμβάνονται τα εξής:

- το περιφερειακό σχέδιο δράσης για τις μεταφορές στη Μεσόγειο¹³ και τα έργα SAFEMED του ευρωπαϊκού οργανισμού για την ασφάλεια στη θάλασσα (EMSA)·
- η στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα και το σχέδιο δράσης της·
- η ολοκληρωμένη αφρικανική στρατηγική ασφάλειας στη θάλασσα 2050 και η δήλωση της Λομέ σχετικά με την ασφάλεια στη θάλασσα·
- η δέσμη μέτρων για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή¹⁴ και ένα σχετικό πιλοτικό έργο το οποίο δρομολογήθηκε το 2016 με σκοπό τη βελτίωση της επιχειρησιακής συνεργασίας όσον αφορά τα καθήκοντα της ακτοφυλακής μεταξύ τριών οργανισμών της ΕΕ (FRONTEX, EYEA και EMSA) στη δυτική Μεσόγειο·

¹⁰ http://www.medmaritimeprojects.eu/download/ProjectMediamer/SH_Meeting_WME/WM_Transport_factsheet_300115.pdf.

¹¹ <http://arxiv.org/pdf/1510.00287.pdf>.

¹² <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-AaG-565905-Recent-Migration-flows-to-the-EU-FINAL.pdf>.

¹³ Εγκρίθηκε από το Ευρωμεσογειακό Φόρουμ Μεταφορών τον Μάρτιο του 2015.

¹⁴ Κανονισμοί (ΕΕ) 2016/1624, 2016/1625 και 2016/1626.

Μετά την ανάδειξη της προσφυγικής κρίσης και του ελέγχου της μετανάστευσης σε προτεραιότητα το 2015, αναπτύχθηκαν πολυάριθμες δραστηριότητες με επίκεντρο τη μετανάστευση στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης για τη μετανάστευση. Το δίκτυο Seahorse Mediterraneo, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Υπηρεσιών Ακτοφυλακής και το Μεσογειακό Φόρουμ Υπηρεσιών Ακτοφυλακής συνέβαλαν επίσης στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερομένων χωρών.

Ωστόσο, οι πρωτοβουλίες και τα έργα εξακολουθούν να είναι διασκορπισμένα σε ολόκληρη την περιοχή, ενώ οι ικανότητες επιβολής του νόμου και η διαθεσιμότητα, προσβασιμότητα, επεξεργασία και κατανόηση των δεδομένων παραμένουν ανόμοιες και κατακερματισμένες μεταξύ των δύο ακτών. Ως εκ τούτου, η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και των νότιων χωρών εταίρων πρέπει να ενισχυθεί με σκοπό την αντιμετώπιση των κενών αυτών μέσω της διευκόλυνσης της διαλειτουργικότητας και της ανταλλαγής δεδομένων, της οικοδόμησης ικανοτήτων και της βελτίωσης της άμεσης αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

2.2 Υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων έναντι γηράσκοντος ναυτικού εργατικού δυναμικού

Στην περιοχή της δυτικής Μεσογείου παρατηρείται ένα παράδοξο που αφορά την απασχόληση· παρότι τα ποσοστά ανεργίας των νέων είναι εξαιρετικά υψηλά —μεταξύ 14 % και 58 %—, οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις τόσο σε αναδυόμενους όσο και σε παραδοσιακούς τομείς δεν μπορούν να βρουν τις απαιτούμενες δεξιότητες και χαρακτηριστικά. Η εν λόγω αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης οφείλεται κυρίως στην έλλειψη διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ της βιομηχανίας και των διαφόρων επιπέδων εκπαίδευσης.

Υπάρχει επίσης μια διττή πρόκληση στον τομέα της Ε&Α. Αφενός, δραστηριότητες όπως ο τουρισμός, οι μεταφορές και η αλιεία, οι οποίες βρίσκονται παραδοσιακά στην πρώτη γραμμή της γαλάζιας οικονομίας, απαιτούν μεγαλύτερη καινοτομία και διαφοροποίηση ώστε να παραμείνουν βιώσιμες, ανταγωνιστικές και επικερδείς σε βάθος χρόνου, καθώς και να παρέχουν ειδικευμένη απασχόληση. Αφετέρου, για αρκετές αναδυόμενες δραστηριότητες και αλυσίδες αξίας (όπως η γαλάζια βιοτεχνολογία, οι θαλάσσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι έμβιοι και ορυκτοί πόροι)¹⁵ απαιτείται η παροχή ειδικής στήριξης προκειμένου να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό τους, να επιτύχουν επαρκή κρίσιμη μάζα και να προσελκύσουν Ε&Α και επενδύσεις που θα είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους.

Διάφορες στρατηγικές πρωτοβουλίες και πλαίσια προωθούνται επί του παρόντος σε ολόκληρη τη δυτική Μεσόγειο με σκοπό την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, της έρευνας και της καινοτομίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- η στρατηγική για τη γαλάζια ανάπτυξη και η θαλάσσια πολιτική της ΕΕ·
- η ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό¹⁶.
- η πρωτοβουλία BLUEMED·
- η γαλάζια ανάπτυξη του FAO.

¹⁵ Θα υπάρξει εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιοοικονομία και σύνδεση με το Διεθνές Φόρουμ Βιοοικονομίας.

¹⁶ COM(2014) 86.

Οι πρωτοβουλίες αυτές αφορούν είτε τις χώρες της ΕΕ είτε τις γειτονικές χώρες, αλλά όχι και τις δύο ομάδες χωρών. Οι πρωτοβουλίες που υλοποιούνται μέσω προσκλήσεων της ΕΕ δεν αντικατοπτρίζουν πάντα τις ειδικές ανάγκες των δικαιούχων στη δυτική Μεσόγειο και η παροχή στήριξης σε οριζόντιες δραστηριότητες μεταξύ νότιων και βόρειων ενδιαφερόμενων φορέων είναι συνήθως περιορισμένη. Απαιτείται η λήψη μέτρων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ασυμμετρίες όσον αφορά το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των δραστηριοτήτων, να εναρμονιστούν τα χρηματοδοτικά μέσα, να δημιουργηθεί κρίσιμη μάζα για οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες επί του παρόντος δεν είναι ελκυστικές για τους ιδιώτες επενδυτές, να αντιμετωπιστεί η τρέχουσα αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης γαλάζιων δεξιοτήτων, να αυξηθεί η ικανότητα των ενδιαφερόμενων φορέων να αναπτύσσουν εταιρικές σχέσεις μεταξύ των δύο ακτών της περιοχής και, τέλος, να τονωθούν οι επενδύσεις και να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας στην περιοχή.

Άλλες πρωτοβουλίες καλύπτουν και τις δύο ακτές της περιοχής, όπως το σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και το περιφερειακό σχέδιο δράσης για τις μεταφορές στη Μεσόγειο. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποτελούν ευκαιρία και θα επωφελούνταν από την ενίσχυση των συνεργειών και της συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και από την αύξηση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην υλοποίησή τους σε επίπεδο δυτικής Μεσογείου.

2.3 Αποκλίνοντα και ανταγωνιστικά συμφέροντα στον τομέα της θάλασσας

Η περιοχή της δυτικής Μεσογείου διαθέτει τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα¹⁷ και τον υψηλότερο αριθμό ενδημικών ειδών σε ολόκληρη τη λεκάνη. Ωστόσο, όπως συμβαίνει και στην υπόλοιπη θαλάσσια λεκάνη, αρκετά από τα ιχθυαποθέματα της περιοχής έχουν αποτελέσει αντικείμενο μακροχρόνιας υπεραλίευσης¹⁸. Οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές που ορίζονται σε εθνικό επίπεδο και οι τόποι του δικτύου Natura 2000 καλύπτουν περίπου το 3,5 % των υδάτων της¹⁹, ποσοστό το οποίο εξακολουθεί να υπολείπεται του στόχου διατήρησης του 10 % των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών²⁰.

Η περιοχή παράγει το 48 % της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας και το 45 % της απασχόλησης για τη Μεσόγειο συνολικά χάρη στους βασικούς θαλάσσιους τομείς του τουρισμού, της υδατοκαλλιέργειας, της αλιείας και των μεταφορών. Αποτελεί σημαντική εστία οικονομικών, δημογραφικών και περιβαλλοντικών πιέσεων, ενώ στη συγκεκριμένη περιοχή βρίσκονται οι 7 από τις 13 ζώνες της Μεσογείου στις οποίες η πυκνή οικονομική δραστηριότητα αλληλεπιδρά έντονα με ζητήματα διατήρησης²¹.

Η εκτέλεση δυνητικά ανταγωνιστικών θαλάσσιων οικονομικών δραστηριοτήτων στα ίδια ύδατα ενδέχεται να αποθαρρύνει ή να αποτρέψει την πραγματοποίηση επενδύσεων. Οι δραστηριότητες αυτές ενδέχεται επίσης να οδηγήσουν σε αύξηση της παραγωγής αποβλήτων και της κατανάλωσης ενέργειας και νερού, να εντείνουν την εκμετάλλευση βιολογικών και άλλων πόρων και, τελικά, να οδηγήσουν σε αύξηση της ρύπανσης και σε σοβαρή επιδείνωση των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων.

Για τον λόγο αυτό, στην περιοχή έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την εφαρμογή ενός ευρέος φάσματος πρωτοβουλιών και συμφωνιών όπως, μεταξύ άλλων, οι οδηγίες-πλαίσιο για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και για τη θαλάσσια στρατηγική, η πρωτοβουλία για τη γαλάζια οικονομία του FAO, το σχέδιο δράσης για τη Μεσόγειο του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) – η σύμβαση της Βαρκελώνης, καθώς και το περιφερειακό σχέδιο δράσης της για τα θαλάσσια απορρίμματα και το πρωτόκολλο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Η πρόσφατη ενδιάμεση στρατηγική (2017-2020) της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο με αντικείμενο τη βιωσιμότητα της αλιείας στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο, καθώς και η εκστρατεία MEDFISH 4EVER αποτελούν μια καλή βάση για την αντιμετώπιση της τρέχουσας υπερεκμετάλλευσης των ιχθυαποθεμάτων.

Παρότι υπάρχει πραγματική πολιτική βούληση για την επίλυση των προκλήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και της αλιείας, στην περιοχή εξακολουθούν να απουσιάζουν η κατάλληλη ευαισθητοποίηση, η διάδοση και η διατομεακή χάραξη τεκμηριωμένης πολιτικής. Επίσης, συνεχίζουν να παρατηρούνται πολλές ελλείψεις στην εφαρμογή και την επιβολή, ιδίως σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

¹⁷ Η ποικιλότητα των ειδών στη Μεσόγειο αυξάνεται από τα ανατολικά προς τα δυτικά: το 43 % των γνωστών ειδών απαντώνται στην ανατολική Μεσόγειο, το 49 % στην Αδριατική και το 87 % στη δυτική Μεσόγειο.

¹⁸ Ειδικότερα, για τα 44 από τα 48 αποθέματα που εξετάστηκαν την περίοδο 2012-2014 θεωρήθηκε ότι βρίσκονται εκτός ασφαλών βιολογικών ορίων. (πηγή: Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας και Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο).

¹⁹ <http://www.mapamed.org> (Απρίλιος 2016).

²⁰ Καθορίστηκε με τον στόχο 11 του Aichi για τη βιοποικιλότητα και εγκρίθηκε στο πλαίσιο του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης 14.5.

²¹ MEDTRENDS Report 2015:

http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/medtrends_regional_report.pdf.

Επιπλέον, από τις δοκιμές αντοχής σε θαλάσσια δεδομένα προκύπτουν σοβαρά γνωστικά κενά σχετικά με τον γεωλογικό και οικολογικό χαρακτήρα των νοτίων υδάτων, καθώς και μείωση των δημοσίων επενδύσεων σε προγράμματα παρακολούθησης στα βόρεια ύδατα. Τα κενά πληροφόρησης σχετικά με τα αλιεύματα και την αλιευτική προσπάθεια της αλιείας μικρής κλίμακας καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολη την παροχή στήριξης στον αλιευτικό τομέα.

3. Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΚΕΝΩΝ

Το κυλιόμενο πλαίσιο δράσης²² (βλέπε συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής) εντοπίζει τα κενά που πρέπει να καλυφθούν και τη δυνητική προστιθέμενη αξία των προτεινόμενων προτεραιοτήτων και δράσεων. Η πρωτοβουλία θα χρηματοδοτηθεί από υφιστάμενα διεθνή, ενωσιακά, εθνικά και περιφερειακά κονδύλια και χρηματοδοτικά μέσα, τα οποία θα είναι συντονισμένα και συμπληρωματικά. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται να δημιουργηθεί μόχλευση και να προσελκυστεί χρηματοδότηση και από άλλους δημόσιους και ιδιώτες επενδυτές. Οι δυνητικές πηγές χρηματοδότησης είναι ενδεικτικές και υπόκεινται στην εκτίμηση των διαδικασιών και κριτηρίων αξιολόγησης για τα σχετικά κονδύλια, προγράμματα και έργα.

Μέσω της προώθησης του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των 10 χωρών, η παρούσα πρωτοβουλία έχει ως στόχο:

- την ενίσχυση της ασφάλειας και προστασίας·
- την προώθηση της βιώσιμης γαλαζίας ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας· και
- τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας στην περιοχή της δυτικής Μεσογείου.

Κατόπιν εκτενών διαβουλεύσεων με τις εθνικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη, η πρωτοβουλία θα εστιάσει σε τρεις βασικούς στόχους για την αντιμετώπιση των τριών αυτών βασικών προκλήσεων.

3.1 Στόχος 1 — Ένας ασφαλέστερος και καλύτερα προστατευμένος θαλάσσιος χώρος

Η διασφάλιση της ασφάλειας και προστασίας των θαλάσσιων δραστηριοτήτων έχει καθοριστική σημασία για τη βιώσιμη ανάπτυξη της θαλάσσιας οικονομίας, τη διατήρηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, καθώς και για την ορθή διακυβέρνηση της θάλασσας και των ακτών.

Προτεραιότητες:

1.1 Συνεργασία μεταξύ των ακτοφυλακών

Επί του παρόντος υπάρχουν διάφορες πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη της θαλάσσιας ασφάλειας και προστασίας, αλλά τα μέσα χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα ή από

---

²² Το πλαίσιο δράσης θα αναθεωρείται και θα επικαιροποιείται τακτικά καθώς προκύπτουν νέες ανάγκες.

διαφορετικούς εταίρους στην περιοχή της δυτικής Μεσογείου. Παρότι έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τη διευκόλυνση της εθελοντικής ανταλλαγής δεδομένων, η συνεργασία μεταξύ των ακτοφυλακών στις δύο ακτές παραμένει περιορισμένη και η άμεση αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω.

Δράσεις:

- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ακτοφυλακών στις δύο ακτές της περιοχής της δυτικής Μεσογείου μέσω δράσεων όπως η δημιουργία δικτύων μεταξύ κέντρων κατάρτισης, η κοινή κατάρτιση και οι ανταλλαγές προσωπικού.
- Στήριξη της οικοδόμησης ικανοτήτων σε τομείς όπως η παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία, η υπηρεσία εξυπηρέτησης κυκλοφορίας πλοίων, η θαλάσσια έρευνα και διάσωση, η καταπολέμηση της λαθραίας διακίνησης μεταναστών και άλλης παράνομης διακίνησης στη θάλασσα (μεταξύ άλλων μέσω της περαιτέρω ανάπτυξης του δικτύου Seahorse Mediterranean).

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Γειτονίας (ΕΜΓ), Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Μηχανισμός Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ)

1.2 Θαλάσσια ασφάλεια και αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης

Η ανταλλαγή θαλάσσιων δεδομένων πρέπει να βελτιστοποιηθεί και στις δύο ακτές της περιοχής της δυτικής Μεσογείου προκειμένου να βελτιωθεί η επίγνωση της κατάστασης, να διασφαλιστεί η αποτελεσματική χρήση της εθνικής χρηματοδότησης και να βελτιωθεί η συνεργασία σε διασυνοριακές επιχειρήσεις. Ορισμένες χώρες εταίροι ανταλλάσσουν περιβαλλοντικά δεδομένα μέσω του EMSA/SAFEMED, ενώ δυσχέρειες εμποδίζουν την πρόσβασή τους στο SafeSeaNet.

Δράσεις:

- Ενθάρρυνση της ανταλλαγής δεδομένων σχετικά με τη θαλάσσια κυκλοφορία παρέχοντας στις νότιες χώρες στήριξη για τη βελτίωση των υποδομών τους (σύστημα αυτόματης αναγνώρισης/σύστημα παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων και ενημέρωσης) και βοηθώντας τις χώρες αυτές να αποκτήσουν πρόσβαση στις υφιστάμενες πλατφόρμες (SafeSeaNet και κοινό σύστημα επικοινωνιών και πληροφοριών για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της θαλάσσιας ρύπανσης).
- Ενίσχυση των ικανοτήτων (σχεδιασμός, ετοιμότητα και εργαλεία) για την απόκριση και αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης λόγω ατυχημάτων.

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: ΕΜΓ, ΕΤΠΑ, πρόγραμμα της ΕΕ «Ορίζοντας 2020», εθνικά κονδύλια

Ειδικοί στόχοι για τον στόχο 1

- Πλήρης κάλυψη του συστήματος αυτόματης αναγνώρισης έως το 2018 με σκοπό την ανταλλαγή περισσότερων δεδομένων παρακολούθησης της θαλάσσιας κυκλοφορίας σε περιφερειακό επίπεδο.

- Ενίσχυση της επιτήρησης των συνόρων μέσω της συμμετοχής γειτονικών χωρών στο δίκτυο Seahorse Mediterraneo έως το 2018.

3.2 Στόχος 2 – Μια έξυπνη και ανθεκτική γαλάζια οικονομία

Η καινοτομία και η ανταλλαγή γνώσεων έχουν καθοριστική σημασία για την αντιμετώπιση της εναλλαγής των γενεών στην αγορά εργασίας, καθώς και για την ενίσχυση της βιωσιμότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της περιοχής σε κυκλικές κρίσεις και κλυδωνισμούς. Ο στόχος αυτός βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε υφιστάμενες πρωτοβουλίες, όπως η πρωτοβουλία BLUEMED²³ και το στρατηγικό της θεματολόγιο έρευνας και καινοτομίας, και ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους να συμμετάσχουν περισσότερο.

Προτεραιότητες:

2.1 Στρατηγική έρευνα και καινοτομία

Οι εταίροι και οι ενδιαφερόμενοι φορείς από τις νότιες ακτές της δυτικής Μεσογείου θα κληθούν να συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία BLUEMED με σκοπό τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας και την προώθηση συμπράξεων μεταξύ της έρευνας και της βιομηχανίας και στις δύο ακτές.

Δράσεις:

- Προώθηση καινοτόμων βιομηχανιών και υπηρεσιών βιολογικής βάσης, συμπεριλαμβανομένων συστατικών τροφίμων, φαρμακευτικών προϊόντων, καλλυντικών προϊόντων, χημικών ουσιών, υλικών και ενέργειας.
- Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών για την παρατήρηση και παρακολούθηση των ωκεανών, συμπεριλαμβανομένων των βιολογικών και άλλων πόρων βαθέων υδάτων και θαλάσσιου πυθμένα.
- Ανάπτυξη νέων εννοιών και πρωτοκόλλων από ιδιωτικές εταιρείες και ναυτιλιακές επιχειρήσεις με σκοπό τη μεγιστοποίηση της χρήσης των υποδομών, των πλοίων και των πλατφορμών για επιστημονικούς και περιβαλλοντικούς σκοπούς, καθώς και για σκοπούς ασφάλειας και προστασίας.
- Ανάπτυξη εξατομικευμένων λύσεων και νέων τεχνολογιών για την αξιοποίηση των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και για τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- Ανάπτυξη της οικοδόμησης ικανοτήτων για τη μεταφορά γνώσεων και τεχνολογίας.

Δινητικές πηγές χρηματοδότησης: Πρόγραμμα της ΕΕ «Ορίζοντας 2020», εθνικά κονδύλια, ΕΤΘΑ, ΕΤΠΑ, ΕΜΓ, LIFE, Πράσινο Ταμείο για το Κλίμα

²³ Πρωτοβουλία για την έρευνα και την καινοτομία με σκοπό τη δημιουργία γαλάζιων θέσεων εργασίας και την ανάπτυξη στην περιοχή της Μεσογείου, η οποία αναπτύχθηκε από κοινού από τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία, την Κροατία, την Κύπρο, τη Μάλτα, την Πορτογαλία και τη Σλοβενία.

2.2 Ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών στον τομέα της θάλασσας

Οι συνεργατικοί σχηματισμοί στον τομέα της θάλασσας συμβάλλουν σαφώς στη δημιουργία καινοτομίας, θέσεων εργασίας και ανάπτυξης. Διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη δημιουργία κρίσιμης μάζας για οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες επί του παρόντος δεν προσελκύουν ιδιώτες επενδυτές.

Δράσεις:

- Στήριξη της ανάπτυξης μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στη γαλάζια οικονομία (μέσω εθνικών συνεργατικών σχηματισμών στον τομέα της θάλασσας, εκκολαπτηρίων, επιταχυντών, υπηρεσιών επιχειρηματικών αγγέλων και εξατομικευμένων χρηματοπιστωτικών μέσων).
- Προώθηση ενός αποτελεσματικού δικτύου συνεργατικών σχηματισμών στον τομέα της θάλασσας σε ολόκληρη την περιοχή.
- Δημιουργία περιφερειακών συνεργατικών σχηματισμών στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ευημερίας και της ενεργού γήρανσης, με βάση τους θαλάσσιους και ναυτιλιακούς πόρους και τεχνολογίες.

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: ΕΤΘΑ, COSME, ΕΜΓ, ΕΤΠΑ, εθνικά κονδύλια, Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΤΒΑ)

2.3 Ανάπτυξη και κυκλοφορία δεξιοτήτων

Τα ιδρύματα ναυτιλιακής κατάρτισης και εκπαίδευσης έχουν προσδιορίσει διάφορους πιθανούς τρόπους για την αντιμετώπιση της τρέχουσας αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης ναυτιλιακών δεξιοτήτων, καθώς και για την ενίσχυση της συνεργασίας.

Δράσεις:

- Προώθηση της ανάπτυξης καινοτόμων ναυτιλιακών δεξιοτήτων μέσω ενός ευρέος φάσματος στρατηγικών δράσεων για την αντιστοίχιση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.
- Προώθηση της δικτύωσης και των ανταλλαγών μεταξύ ινστιτούτων και ακαδημιών στους τομείς της ναυτιλίας, των λιμένων και της εφοδιαστικής.
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης για τα ναυτιλιακά επαγγέλματα και της απήχυσής τους στους νέους.
- Αντιστοίχιση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης για θέσεις εργασίας σε υπηρεσίες πολυτροπικών μεταφορών εμπορευμάτων, εφοδιαστικές αλυσίδες και υποδομές.
- Εναρμόνιση των υφιστάμενων δεξιοτήτων και καθηκόντων για τη διαχείριση μεταναστευτικών ζητημάτων σε ολόκληρη την περιοχή και προώθηση μιας αποτελεσματικότερης κυκλικής μετανάστευσης.

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: ΕΤΘΑ, πρωτοβουλία για τη γαλάζια ανάπτυξη – FAO, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), ΕΜΓ, ERASMUS+, χρηματοδοτικός μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF), εθνικά κονδύλια

2.4 Βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή (θαλάσσιες μεταφορές, λιμένες, θαλάσσιος και παράκτιος τουρισμός, θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια)

Οι θαλάσσιες και χερσαίες δραστηριότητες, σε συνδυασμό με τη σταδιακή αστικοποίηση της ακτογραμμής, ασκούν πίεση στα θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα της υπολεκάνης και μπορούν να επηρεάσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα τομέων όπως η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια και ο θαλάσσιος και παράκτιος τουρισμός. Η συγκεκριμένη προτεραιότητα θα ενθαρρύνει την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή στην περιοχή, καθώς και τη μετάβαση σε μια περισσότερο έξυπνη και πράσινη κινητικότητα, στον βιώσιμο τουρισμό και σε βιώσιμες πρακτικές υδατοκαλλιέργειας.

Δράσεις:

- Εφαρμογή μοντέλων και πρακτικών βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής· στήριξη της χρήσης πηγών καθαρής ενέργειας για αφαλάτωση του θαλασσινού νερού· προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στις παράκτιες πόλεις.
- Προώθηση της πράσινης ναυτιλίας και των λιμενικών υποδομών για εναλλακτικά καύσιμα· βελτιστοποίηση των λιμενικών υποδομών, διεπαφών και διαδικασιών/λειτουργιών· περαιτέρω ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, καθώς και των θαλάσσιων αρτηριών και των σχετικών λιμενικών συνδέσεων.
- Ανάπτυξη νέων θεματικών τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα εξής:
  - οι φυσικές, πολιτιστικές και ιστορικές διαδρομές, ο θαλάσσιος τουρισμός και οι κρουαζιέρες, οι βιώσιμες μαρίνες, ο αλιευτικός τουρισμός και η ψυχαγωγική αλιεία·
  - η κατασκευή οικολογικών τεχνητών υφάλων·
  - η σύνδεση των πόλων έλξης στη θάλασσα και στην ενδοχώρα (γαστρονομία, πολιτισμός, αθλητισμός κ.λπ.).
- Ανάπτυξη κοινών τεχνικών προτύπων για τη βιώσιμη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια σε όλες τις χώρες, διαφοροποίηση του τομέα και οικοδόμηση ικανοτήτων.

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: ΕΤΘΑ, COSME, CEF, LIFE, EMΓ, ΕΤΠΑ, πρόγραμμα της ΕΕ «Ορίζοντας 2020», εθνικά κονδύλια, πρωτοβουλία για τη γαλάζια ανάπτυξη – FAO, Ευρωπαϊκή Πύλη Επενδυτικών Έργων, ΕΤΣΕ, ΕΤΒΑ

Ειδικοί στόχοι για τον στόχο 2

- Ένταξη των χωρών της δυτικής Μεσογείου στην πρωτοβουλία BLUEMED και στο στρατηγικό της θεματολόγιο έρευνας έως το 2017.
- Αύξηση κατά 25 % των πιστοποιημένων οικολογικών λιμένων και μαρίνων έως το 2022.
- Αύξηση κατά 20 % της αξίας της βιώσιμης παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας έως το 2022.
- Αύξηση κατά 20 % των αφίξεων τουριστών εκτός τουριστικής περιόδου έως το 2022.

3.3 Στόχος 3 – Καλύτερη διακυβέρνηση της θάλασσας

Για την επίτευξη υγιών θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων με παράλληλη προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης απαιτείται ένα ισχυρό θεσμικό, νομικό και τεχνικό πλαίσιο το οποίο θα μπορεί να εξισορροπεί τις ανταγωνιστικές απαιτήσεις για περιορισμένους φυσικούς πόρους και χώρο.

Προτεραιότητες:

3.1 Χωροταξικός σχεδιασμός και διαχείριση των παράκτιων ζωνών

Θα επιδιωχθεί η συνοχή στην εφαρμογή των οδηγιών-πλαίσιο για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και για τη θαλάσσια στρατηγική, καθώς και του πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.

Δράσεις:

- Βελτίωση της διαχείρισης των θαλάσσιων και παράκτιων περιοχών από τους τοπικούς φορείς και διασφάλιση κατάλληλης και συντονισμένης εφαρμογής της οδηγίας για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και του πρωτοκόλλου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, συμπεριλαμβανομένης μιας οικοσυστημικής προσέγγισης.
- Βελτίωση των γνώσεων σχετικά με τις αλληλεπιδράσεις ξηράς-θάλασσας και ανάπτυξη οικολογικών μηχανικών λύσεων για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσών και ακτών.
- Ανάπτυξη εργαλείων για την επιλογή κατάλληλων τρόπων για υπεράκτιες εγκαταστάσεις, καθώς και για την εκπλήρωση των ενεργειακών και περιβαλλοντικών απαιτήσεων της περιοχής.

Δυναμικές πηγές χρηματοδότησης: ΕΤΘΑ, ΕΤΠΑ, ΕΜΓ, πρόγραμμα της ΕΕ «Ορίζοντας 2020», εθνικά κονδύλια

3.2 Γνώσεις στον τομέα της θάλασσας και της ναυτιλίας

Για τη χάραξη τεκμηριωμένης πολιτικής απαιτείται εναρμόνιση και επικαιροποίηση των θαλάσσιων και ναυτιλιακών δεδομένων σε τομείς όπως οι επενδύσεις, η ακαθάριστη προστιθεμένη αξία, η απασχόληση, η παραγωγή και διάθεση αποβλήτων, η βαθυμετρία, η ποιότητα των υδάτων και η περιβαλλοντική παρακολούθηση. Τα απαραίτητα δεδομένα είναι συχνά μη διαθέσιμα ή διαθέσιμα μόνο σε ορισμένες χώρες.

Δράσεις:

- Προώθηση της συλλογής, διατήρησης και αποθήκευσης δεδομένων μέσω των υφιστάμενων μέσων, βάσεων δεδομένων και έργων (ιδίως το ευρωπαϊκό δίκτυο θαλάσσιων παρατηρήσεων και δεδομένων – EMODNET, το εικονικό κέντρο γνώσεων, το οποίο τελεί υπό τη διαχείριση της Γραμματείας της Ένωσης για τη Μεσόγειο, και τα έργα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020») και επέκταση του γεωγραφικού και θεματικού τους πεδίου σε ολόκληρη την περιοχή.
- Διατήρηση και επικαιροποίηση των πληροφοριών σχετικά με φαινόμενα διάβρωσης και παράκτιους κινδύνους· εναρμόνιση και επέκταση των συστημάτων παρακολούθησης της ακτογραμμής σε κλίμακα υπολεκάνης και ανάπτυξη κοινών εργαλείων για την εκτίμηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.
- Ανάπτυξη μη επανδρωμένων αυτόνομων οχημάτων και σχετικών υποθαλάσσιων υποδομών.
- Οικοδόμηση ικανοτήτων σε θαλάσσια ζητήματα.

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: ΕΤΘΑ, ΕΜΓ, ΕΤΠΑ, LIFE, πρόγραμμα της ΕΕ «Ορίζοντας 2020», εθνικά κονδύλια, Πράσινο Ταμείο για το Κλίμα

3.3 Διατήρηση της βιοποικιλότητας και των θαλάσσιων οικοτόπων

Η βιοποικιλότητα της περιοχής απειλείται από τη ρύπανση, τον ευτροφισμό, την καταστροφή των θαλάσσιων και παράκτιων οικοτόπων, τον αποκλεισμό των μεταναστευτικών οδών άγριων ζώων, τις αλλαγές στην παράκτια δυναμική, τα θαλάσσια απορρίμματα και τον θόρυβο. Οι χώρες θα υποστηριχθούν στις προσπάθειες που καταβάλλουν για την επίτευξη των συμφωνημένων διεθνών δεσμεύσεων, όπως η σύμβαση της Βαρκελώνης, συμπεριλαμβανομένου του περιφερειακού της σχεδίου για τα θαλάσσια απορρίμματα στη Μεσόγειο και της σύμβασης για τη βιοποικιλότητα.

Δράσεις:

- Αξιολόγηση των πιέσεων ατμόσφαιρας-ξηράς-θάλασσας και των κινδύνων τόσο για τα οικοσυστήματα όσο και για την ανθρώπινη υγεία.
- Συμβολή στη δημιουργία και διαχείριση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, στη μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων, στη διαχείριση του ερματικού ύδατος και στην παρακολούθηση της ηχορύπανσης.
- Ενίσχυση των τοπικών ικανοτήτων εντοπισμού χωροκατακτητικών ξένων ειδών και οδών εισβολής, καθώς και κατανόησης της δομής και λειτουργίας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.
- Στήριξη εκστρατειών ευαισθητοποίησης σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα, καθώς και τον περιβαλλοντικό εθελοντισμό σε ολόκληρη την περιοχή.

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: LIFE, ΕΤΠΑ, ΕΜΓ, ΕΤΘΑ πρόγραμμα της ΕΕ «Ορίζοντας 2020», εθνικά κονδύλια

3.4 Ανάπτυξη της βιώσιμης αλιείας και των παράκτιων κοινοτήτων

Επί του παρόντος η ανάληψη δράσεων γίνεται αποσπασματικά στις δύο ακτές· για τον λόγο αυτό, θα επιδιωχθεί η ενίσχυση του περιφερειακού συντονισμού και της συνεργασίας μέσω της εφαρμογής της ενδιάμεσης στρατηγικής (2017-2020) της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο με αντικείμενο τη βιωσιμότητα της αλιείας στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί επίσης η συνεπέστερη εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής σε επίπεδο υπολεκάνης.

Δράσεις:

- Προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της αλιείας μικρής κλίμακας και των παράκτιων κοινοτήτων ενισχύοντας την ικανότητα της περιοχής να διαχειρίζεται τα ιχθυαποθέματα μέσω πολυετών σχεδίων αλιείας, τεχνικών μέτρων, περιοχών απαγόρευσης της αλιείας και άλλων ειδικών μέτρων διατήρησης.
- Ενίσχυση της ικανότητας της περιοχής να διασφαλίζει την ορθή συλλογή δεδομένων, τη διενέργεια τακτικών επιστημονικών αξιολογήσεων και ένα κατάλληλο νομικό πλαίσιο ελέγχου και επιθεώρησης.
- Δημιουργία τοπικών τεχνικών ομάδων για την ανάλυση των συγκεκριμένων ευκαιριών και απειλών, καθώς και για τον καθορισμό κοινών μέτρων και τεχνικών παρέμβασης.
- Διάδοση βέλτιστων πρακτικών για την εμπορία προϊόντων αλιείας, αύξηση της προστιθέμενης αξίας τους και διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στις παράκτιες κοινότητες (μεταξύ άλλων μέσω προσεγγίσεων από τη βάση προς την κορυφή, όπως η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων).

Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης: ΕΤΘΑ, ΕΜΓ, πρωτοβουλία για τη γαλάζια ανάπτυξη – FAO, ΓΕΑΜ.

Ειδικοί στόχοι για τον στόχο 3

- Κάλυψη του 100 % των υδάτων υπό εθνική δικαιοδοσία και του 100 % των ακτογραμμών από τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών, καθώς και από τους μηχανισμούς εφαρμογής τους, έως το 2021.
- Ένταξη τουλάχιστον του 10 % των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών σε θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές και λήψη και άλλων αποτελεσματικών μέτρων διατήρησης βάσει περιοχών έως το 2020.
- Μείωση κατά 20 % των θαλάσσιων απορριμμάτων στις παραλίες έως το 2024.
- Ένταξη των χώρων της νότιας Μεσογείου στο EMODNET έως το 2020.
- Θέσπιση κατάλληλου νομικού πλαισίου και δημιουργία ανθρώπινων και τεχνικών ικανοτήτων σε όλα τα κράτη με σκοπό την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους ελέγχου και επιθεώρησης της αλιείας ως κράτη σημαίας, παράκτια κράτη και κράτη λιμένα έως το 2020.
- Συλλογή επαρκών δεδομένων για το 100 % των βασικών αποθεμάτων της Μεσογείου²⁴, τα οποία θα υποβάλλονται σε τακτική επιστημονική αξιολόγηση και θα υπόκεινται σε διαχείριση μέσω πολυετούς σχεδίου αλιείας, έως το 2020.

²⁴ http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/faoweb/GFCM/News/Mid-term_strategy-e.pdf.

4. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

4.1 Συντονισμός

Ο πολιτικός συντονισμός θα παρέχεται μέσω των υφιστάμενων μηχανισμών και διαδικασιών της Ένωσης για τη Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένων συναντήσεων μεταξύ ανώτερων υπαλλήλων και υπουργών. Ο επιχειρησιακός συντονισμός θα διασφαλίζεται μέσω της ομάδας δράσης WestMED η οποία θα συνδέεται με την ομάδα εργασίας της Ένωσης για τη Μεσόγειο σχετικά με τη γαλάζια οικονομία και θα περιλαμβάνει εθνικά σημεία επαφής από τα αρμόδια υπουργεία, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη Γραμματεία της Ένωσης για τη Μεσόγειο. Στην ομάδα δράσης μπορούν επίσης να κληθούν να συμμετάσχουν εκπρόσωποι υφιστάμενων περιφερειακών οργανισμών της Μεσογείου.

4.2 Εφαρμογή και υποβολή εκθέσεων

Για να ευοδωθεί η πρωτοβουλία, πρέπει να εκπληρωθούν διάφορες βασικές προϋποθέσεις:

- χορήγηση υπουργικής έγκρισης με την οποία θα αναγνωριστεί ότι η παρούσα πρωτοβουλία εκτείνεται στο σύνολο των πολιτικών, των υπουργείων και των επιπέδων διακυβέρνησης. Οι χώρες θέτουν προτεραιότητες, αναλαμβάνουν την ευθύνη, εναρμονίζουν τις πολιτικές και τα κονδύλια σε επίπεδο χώρας και παρέχουν στους αρμόδιους λήψης αποφάσεων και σε όσους εφαρμόζουν τις πολιτικές κατάλληλες εξουσίες και πόρους σε όλα τα διοικητικά επίπεδα·
- διασφάλιση εκ μέρους της Επιτροπής μια στρατηγικής προσέγγισης σε επίπεδο ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού με τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την ΕΕ·
- παρακολούθηση, υποβολή στοιχείων στην ομάδα δράσης, αξιολόγηση της προόδου που σημειώνεται σε εθνικό επίπεδο και παροχή καθοδήγησης για την εφαρμογή από τις κυβερνήσεις·
- διασφάλιση του συντονισμού με τις εργασίες των υφιστάμενων περιφερειακών οργανισμών μέσω της Γραμματείας της Ένωσης για τη Μεσόγειο·
- συμμετοχή των βασικών ενδιαφερομένων μερών: εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των διαχειριστικών αρχών, οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες, πολίτες, ακαδημαϊκός χώρος και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Η εν λόγω συμμετοχή θα προωθηθεί επίσης μέσω δημόσιων εκδηλώσεων (για παράδειγμα, ετήσια φόρουμ, διεπιχειρησιακές εκδηλώσεις και εκδηλώσεις επενδυτικής παρουσίασης/ταχείας χρηματοδότησης)·
- παροχή στήριξης εκ των προτέρων στις χώρες και στην ομάδα δράσης μέσω ειδικού μηχανισμού βοήθειας· στη στήριξη θα πρέπει να περιλαμβάνεται επίσης η συμμετοχή και η συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και η συλλογή κάθε στοιχείου που είναι απαραίτητο για τη δημιουργία βάσεων αναφοράς, την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων προόδου.

5. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Αντί της θέσπισης νέας νομοθεσίας, η παρούσα πρωτοβουλία στοχεύει στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης (προτεραιότητες «Απασχόληση, Ανάπτυξη και Επενδύσεις», «Ενεργειακή Ένωση και κλιματική αλλαγή», «Μετανάστευση» και «Μια ισχυρότερη παγκόσμια δύναμη») μέσω της ενίσχυσης των πολιτικών που σχετίζονται με την περιοχή και της προώθησης της συμμόρφωσης με το δίκαιο της ΕΕ.

Δίνεται έμφαση στη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των χρηματοδοτικών μέσων και στη διαμόρφωση μιας πραγματικά ολοκληρωμένης προσέγγισης η οποία συνενώνει τους διάφορους τομείς πολιτικής και διασυνδέει στενά τις πολιτικές και πρωτοβουλίες της ΕΕ, όπως τη θαλάσσια πολιτική, την κοινή αλιευτική πολιτική, την πολιτική για τη συνοχή, τις πολιτικές για το περιβάλλον και τις θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές, την παγκόσμια στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ, τη δέσμη μέτρων για τη συνοριοφυλακή και την ακτοφυλακή, τις στρατηγικές για τη γαλάζια ανάπτυξη, την ασφάλεια στη θάλασσα, την εκστρατεία MEDFISH 4EVER, τη βιοποικιλότητα, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, το 7ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, τα προγράμματα-πλαίσιο E&A και τις ανακοινώσεις με τίτλο «Εταιρική σχέση με τις χώρες της νότιας Μεσογείου για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία»²⁵ και «Διεθνής διακυβέρνηση των ωκεανών»²⁶.

6. ΕΥΡΥΤΕΡΟΙ ΛΕΣΜΟΙ

Απαιτείται συντονισμός με προγράμματα²⁷ και πρωτοβουλίες που εφαρμόζονται σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, με το παρεμφερές σχέδιο δράσης για τον Ατλαντικό και τη στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου, καθώς με τις πρωτοβουλίες BLUEMED και PRIMA²⁸. Το πρόγραμμα INTERACT μπορεί να παράσχει βοήθεια εν προκειμένω εντός των ορίων της αρμοδιότητάς του.

Η πρωτοβουλία πρέπει επίσης να συνάδει με την υφιστάμενη νομοθεσία. Πρέπει να επιδιωχθούν συνέργειες με τη διαδικασία της Ένωσης για τη Μεσόγειο, τον Διάλογο 5+5, το περιφερειακό σχέδιο δράσης για τις μεταφορές στη Μεσόγειο, το διαμεσογειακό δίκτυο μεταφορών, καθώς και με ευρύτερα πλαίσια, όπως εκείνα που παρέχονται από τη σύμβαση της Βαρκελώνης και τη Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο.

Μέσω της προβολής βιώσιμων ιδεών και της δημιουργίας θέσεων εργασίας και ανάπτυξης, τα έργα που στηρίζονται από την πρωτοβουλία θα μπορούσαν να επεκταθούν και σε άλλα μέρη της Μεσογείου, καθιστώντας την πρωτοβουλία πύλη για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη λεκάνη.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν την παρούσα ανακοίνωση. Η Επιτροπή καλεί επίσης την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να παράσχουν γνωμοδοτήσεις σχετικά με την παρούσα πρωτοβουλία.

Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έως το 2022, σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας πρωτοβουλίας με βάση τις εκθέσεις των χωρών.

²⁵ COM(2011) 200.

²⁶ JOIN(2016) 49.

²⁷ Παραδείγματος χάρι: πρόγραμμα για τη Μεσόγειο και πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας στη θαλάσσια λεκάνη της Μεσογείου στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας.

²⁸ Εταιρική σχέση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή της Μεσογείου.